

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) sa predkladá na základe Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2023-2027 a na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2025 (máj 2025, úloha č. 10).

Návrh zákona je vypracovaný predovšetkým s cieľom zlepšenia bezpečnosti cestnej premávky, keďže vývoj dopravnej nehodovosti – najmä tej s následkami na životoch – sa javí ako neuspokojivý. Navrhované zmeny majú tento cieľ dosiahnuť najmä prostredníctvom:

- posilnenia postavenia a ochrany najzraniteľnejšieho účastníka cestnej premávky – chodca (zavedením jeho zvýšenej ochrany pri prechode cez priechod pre chodcov a zvýšením jeho dominantného postavenia na chodníku),
- zosúladienie niektorých pravidiel cestnej premávky s medzinárodnými štandardmi (napr. státie na ceste mimo obce, predchádzanie na ceste s dvoma jazdnými pruhmi v jednom smere jazdy),
- precizovanie mechanizmov zameraných na recidivistov, t. j. vodičov opakovane porušujúcich pravidiel cestnej premávky závažným spôsobom,
- sprísnenia sankcií za prekročenie rýchlosti,
- rozšírenia okruhu porušení pravidiel cestnej premávky, ktoré možno riešiť v rámci objektívnej zodpovednosti držiteľa vozidla,
- upravenia pravidiel jazdy malých elektrických vozidiel,
- rozdelenia výcviku v autoškole a rozdelenia skúšky z odbornej spôsobilosti (zaradenie účastníka vodičského kurzu do praktického výcviku až po tom, ako prospel na teoretickej skúške).

„Vízia nula“ (Vision Zero) je medzinárodnou víziou, pri ktorej sa má v dlhodobom horizonte počet usmrtených a ťažko zranených osôb v dôsledku dopravných nehôd do roku 2050 čo najviac priblížiť k vízii nula. Štokholmská deklarácia stanovila strednodobé ciele pre roky 2021 až 2030 znížiť o 50 % počet úmrtí a vážnych zranení pri dopravných nehodách. Referenčnými hodnotami oboch cieľov sú počty usmrtených a ťažko zranených osôb pri dopravných nehodách z roku 2020. Ak sa teda Slovenská republika chce čo najviac priblížiť k splneniu tohto cieľa je potrebné, aby medziročný pokles sledovaných hodnôt dosahovali priemerne - 5 % ročne (cca - 11 usmrtení a - 46 ťažko zranených / rok). V referenčnom roku 2020 na slovenských cestách zomrelo 224 osôb a ťažko sa zranilo 914 osôb.

Predpoklad:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
usmrtení	224	213	202	190	179	168	157	146	134	123	112
ťažko zranení	914	868	823	777	731	686	640	594	548	503	457

Tabuľka uvádza matematický prepočet očakávaných znížení následkov nehôd o polovicu oproti referenčnému roku 2020.

V roku 2024 prišlo na slovenských cestách o život 262 ľudí. Hoci ide o mierny pokles oproti predchádzajúcemu roku (- 6), rovnako bolo zaznamenané aj zníženie počtu ťažko zranených (- 97), stanovené ciele v oblasti bezpečnosti cestnej premávky sa zatiaľ nedarí

naplňať. Z uvedených prehľadov je zrejmé, že Slovenská republika musí prijať také výrazné a prísne opatrenia, ktoré reálne pomôžu znížiť počty usmrtených na cestách.

Porovnanie očakávaných znížení so skutočnými hodnotami:

	2021		2022		2023		2024		
	očakávanie	realita	očakávanie	realita	očakávanie	realita	očakávanie	realita	
usmrtení	213	226	202	244	190	268	179	262	+ 83
ťažko zranení	868	869	823	882	777	895	731	798	+ 67

Vláda SR schválila v roku 2021 Národnú stratégiu Slovenskej republiky pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2021 - 2030, ktorej súčasťou a dlhodobým strategickým cieľom je dosiahnutie práve Vízie nula a so strednodobým cieľom podľa Štokholmskej deklarácie. Zaistenie bezpečnosti a plynulosti na cestách v Slovenskej republike je komplexná úloha, v ktorej nemôže byť použité len jedno variantné riešenie, rovnako ako nemôže byť za jej pozitívne ovplyvňovanie zodpovedný len jeden subjekt. V rámci pozitívneho ovplyvnenia dopravnej situácie na cestách vyvíja Policajný zbor maximálne úsilie s nasadením čo možno najväčšieho počtu policajtov do pravidelných dopravných bezpečnostných opatrení, ako aj vykonávaných opatrení (podrobenie sa vyšetreniu dychovou skúškou) v rámci bežného výkonu služby.

- Návrh zákona upravuje aj niektoré ďalšie zmeny v zákone o cestnej premávke, napríklad
- rozšírenie správnych deliktov držiteľov vozidiel, ktoré môže okrem orgánov Policajného zboru prejednávať aj obce (predovšetkým ide o prekročenie najvyššej dovolenej rýchlosti či porušenie zákazu vjazdu, zákazu odbočenia a pod.),
 - úprava času obmedzenia jazdy niektorých druhov vozidiel v nedele a sviatky, aby sa vytvoril dostatočný časový rámec na dojazd nákladných vozidiel do miesta určenia, resp. aby sa umožnila jazda nákladným vozidlám, ktoré prepravujú tovar, ktorého preprava neznesie odklad z dôvodu možného narušenia výrobného procesu alebo skazy tovaru bez nutnosti požadovania výnimky zo zákazu jazy,
 - nové vymedzenie vozidiel s právom prednostnej jazdy a špecifikácia spôsobu ich označenia a montáže zvláštnych výstražných zariadení,
 - zrušenie možnosti podania odporu držiteľa vozidla pri vyvodzovaní tzv. objektívnej zodpovednosti z dôvodu uvedenia vodiča, ktorý v čase porušenia pravidla vozidlo viedol (vyplýva zo správy Najvyššieho kontrolného úradu SR),
 - precizovanie spôsobu udeľovania, používania, rozsahu a platnosti výnimiek z niektorých pravidiel cestnej premávky, resp. dopravných značiek.

- Okrem zákona o cestnej premávke návrh zákona súčasne upravuje aj
- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), v ktorom sa precizuje ustanovenie o všeobecne záväznom nariadení obce, ktoré je potrebné pri regulácii dočasného parkovania za úhradu,
 - zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, v ktorom sa menia úrovne prekročenia najvyššej dovolenej rýchlosti jazdy a z toho plynúce výšky sankcií,
 - zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, v ktorom sa v nadväznosti na rozdelenie výcviku v autoškole a rozdelenie skúšky z odbornej spôsobilosti menia príslušné správne poplatky,
 - zákon č. 93/2005 Z. z. o autoškolách, v ktorom sa upravuje rozdelenie výcviku v autoškole na teoretickú a praktickú časť a v ktorom sa zavádza nová podmienka na zápis uchádzača do vodičského kurzu na skupinu B, a to získanie aspoň nižšieho stredného vzdelania,

- zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok), v ktorom sa zavádzajú aj pre správcov dane možnosti elektronického zadržiavania dokladov vozidiel a vodičských preukazov,
- zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke, v ktorom sa nastavujú kritériá na povolenie skúšobnej prevádzky aj mimo územia Slovenskej republiky.

Návrh zákona nebude predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Predkladaný návrh zákon predpokladá pozitívny aj negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti a pozitívne aj negatívne sociálne vplyvy. Nepredpokladá žiadne vplyvy na služby verejnej správy, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, na podnikateľské prostredie ani na životné prostredie.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, s právom Európskej únie a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.